

Schriftelijke vragen

Ex artikel 39 Reglement van Orde van het Algemeen Bestuur V&V

Datum vraag	10 juli 2024
Datum antwoord	
Vraagsteller	Jan Aalbers (Water Natuurlijk) Tom Brands (PvdA) Ron van Megen (AWP) Arjan Groters (PvdD) Dirk van Uiter (Water Natuurlijk) Gerrit Sprik (50Plus)
Onderwerp	De situatie van het oppervlaktewater en grondwater omgeving Doonweg Eerbeek

Inleiding bij de vraag

In mei 2023 is door de fractie Natuurterreinen een aantal vragen gesteld over de effecten van staalslakken als afdekking van een stortplaats te Eerbeek. U hebt die vragen op 8 juni beantwoord.

In september 2023 is door de fractie 50+ eveneens een vraag gesteld over de staalslakken te Eerbeek. U hebt die vraag op 4 december 2023 beantwoord.

Wij hebben uiteraard kennis genomen van de gegeven antwoorden. Die antwoorden hebben deels een ontwijkend karakter. Zo wordt een aantal keren een inhoudelijk antwoord niet gegeven omdat het waterschap formeel niet het bevoegd gezag heeft over de stortplaats aan de Doonweg te Eerbeek.

Voor zover wij kunnen overzien is de situatie ter plaatse niet of niet-significant veranderd.

Wij hebben daarom besloten u opnieuw een aantal vragen voor te leggen.

Wij zien graag antwoorden die gebaseerd zijn op kennis, inzicht, deskundigheid en zorghouding en verantwoordelijkheidsgevoel van het waterschap voor onze watersystemen.

Daarmee willen wij voorkomen dat u opnieuw de eerder gekozen, ontwijkende antwoordrichting zult kiezen met verwijzing naar Provincie Gelderland als bevoegd gezag.

Wij begrijpen op voorhand dat de beantwoording van onze vragen in totaliteit tijdrovend zal zijn.

Het is voor ons niet bezwaarlijk om de beantwoording in onderdelen te ontvangen.

Het belangrijkste is echter onze set slotvragen die we hier alvast als drie oproepen

verwoorden:

- 1- **Wij roepen u op om alle mogelijke middelen en invloed in te zetten om de situatie van de stortplaats Doonweg te Eerbeek op zo kort mogelijke termijn te laten veranderen**
 - opdat geen beïnvloeding van het oppervlaktewater, noch van het grondwater meer zal optreden; niet bij normale neerslaghoeveelheden en ook niet bij extreme neerslaghoeveelheden van buien of groter dan normale neerslaghoeveelheden in langere perioden.
 - opdat reeds veroorzaakte schade aan de kwaliteit van het oppervlaktewater én het grondwater wordt hersteld.
 - opdat toekomstige schade aan de kwaliteit van het oppervlaktewater én het grondwater wordt voorkomen
- 2- **Wij roepen u op om op de kortst mogelijke termijn overleg met Provincie Gelderland, de Inspectie Leefomgeving en Transport en Rijkwaterstaat te voeren.**
- 3- **Tenslotte roepen wij u op om publiekelijk uiting te geven van uw inzet in deze kwestie.**

Eenzijds is het vaak zo dat publieke aandacht versterkend werkt op het urgentiebesef bij degenen die verantwoordelijk zijn voor een problematische situatie. Anderzijds is het goed om voor de inwoners van ons beheergebied te tonen dat wij ons als 'eerste overheid' en als vanzelfsprekend aanspreekpunt voor water inzetten voor de kwaliteit van onze leefomgeving.

Wij zijn ons bewust van de omvang en betekenis van de inzet die wij van u vragen. Artikel 39 van ons Reglement van Orde geeft ons de mogelijkheid om – ondanks de bestuurlijke recesperiode – met voortvarendheid op effectieve inzet van onze organisatie aan te dringen.

Wij vragen u om de beantwoording van onze vragen schriftelijk te doen, zo nodig in delen opgesplitst.

Gelet op lid 6 van artikel 39 Reglement van Orde willen de ondertekenaars van deze brief en vragen graag zowel gezamenlijk als ook ieder afzonderlijk als indiener van de vragen worden beschouwd.

Toelichting bij de vraag

- 1- antwoord op schriftelijke vragen ex artikel 39 RvO d.d. 8 juni 2023 (vragen dhr. Aalbers – categorie Natuurterreinen)
- 2- antwoord op schriftelijke vragen ex artikel 39 RvO d.d. 4 december 2023 (vragen dhr. Germs – fractie 50Plus)

-3- diverse publicaties in media:

onder andere:

<https://www.gld.nl/nieuws/7575276/vervuild-water-afkomstig-van-staalslakken-stroomt-natuur-in> (22 februari 2022)

<https://www.gld.nl/nieuws/8153915/milieuramp-in-wording-waarschuwen-inwoners-over-bult-met-staalslakken> (29 mei 2023)

<https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2023/de-giftige-staalslakken-van-eerbeek~v924094/> (26 september 2023)

-4- de beoordeling van rapporten over de stortplaats Doonweg te Eerbeek (25 mei 2022) door Omgevingsdienst Nijmegen

<https://www.odregioarnhem.nl/wp-content/uploads/sites/5/2022/09/Beoordeling-rapport-Arcadis-over-Doonweg.pdf>

-5- de rapportage van het Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu over de toepassing van staalslakken

<https://www.rivm.nl/publicaties/milieuhygienische-kwaliteit-ld-staalslakken>

Toelichting bij vraag 1

Aan de Doonweg te Eerbeek bevindt zich een oude stortplaats voor bedrijfsafval (rejects, residu en zuiveringsslib) vanuit de papierindustrie te Eerbeek.

De stortplaats is aan de onderzijde niet voorzien van een laag die voorkomt dat er verontreinigende stoffen vanuit de stortmaterialen naar het grondwater plaatsvindt.

De stortplaats is aan de bovenzijde voorzien van afdeklaag van staalslakken (230.000 ton), een bijproduct van de staalindustrie.

Bovenop de met staalslakken afgedekte stortplaats liggen ruim 17.000 zonnepanelen.

De staalslakken zijn niet zodanig afgedekt dat sprake is van isolatie.

Regenwater gaat deels door de laag staalslakken naar het onderliggende stortmateriaal (uitloging, uitspoeling en inzijging in de bodem) en gaat deel via oppervlakkige afstroming naar een ringsloot, vervolgens naar 'Industriewater Eerbeek' en uiteindelijk naar de rivier de IJssel.

De ringsloot is voorzien van een folie-bodem om wegzijging van het ringslootwater naar het grondwater te voorkomen.

In situaties dat de afvoercapaciteit van de ringsloot te gering is, stroomt water vanaf de stortplaats naar het omringende gebied. Dit omringende gebied heeft (deels) de status van Natura2000 gebied. Bij inundatie van dat gebied gaat het uitgestroomde water de bodem in en voegt zich bij het grondwater.

Vraag 1

Is de voorgaande beschrijving van de situatie aan de Doonweg juist en volledig? (wij zien graag correctie en aanvulling om er voor te zorgen dat we over dezelfde beschrijving spreken).

Opmerking:

we zien graag een feitelijk en inhoudelijk antwoord dat gebaseerd is op kennis, inzicht, deskundigheid en zorghouding en verantwoordelijkheidsgevoel van het waterschap voor onze watersystemen; dus ook voor het geval dat het waterschap niet het bevoegd gezag is voor de stortplaats en de ringsloot.

Antwoord 1

ANTWOORD

Vraag 2

Toelichting bij vraag 2

De rapportage van het Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu van 19 april 2024 over de toepassing van staalslakken <https://www.rivm.nl/publicaties/milieuhygienische-kwaliteit-ld-staalslakken> vermeldt (citaat) "*Als staalslakken in contact komen met regen- of grondwater, komen er schadelijke stoffen uit die in dat water terecht komen. Vrijwel alle denkbare zware metalen komen dan via dit "uitspoelwater" in de bodem of het oppervlaktewater terecht.*"

Vraag 2

- a) Bent u bekend met dit recent onderzoek van het RIVM over de toepassing van staalslakken waarbij de conclusie is dat die toepassing schadelijk is voor het milieu wanneer staalslakken in contact komen met regen- of grondwater?
- b) Bent u met ons van mening dat
 - gelet op het feit dat de staalslakken niet zijn afgedekt;
 - gelet op het feit dat er bij calamiteuze neerslag verontreinigd water naar het omringende natuurgebied stroomt en zich daar bij oppervlaktewater (voor zover aanwezig) en grondwater voegt het risico bestaat dat de milieukwaliteit van het omringende Natura2000 gebied verslechtert en tevens het risico bestaat dat er grondwaterverontreiniging plaatsvindt
- c) Is de constatering juist dat het waterschap weliswaar niet het bevoegd gezag is voor de ringsloot, maar sinds de invoering van de omgevingswet wél een zorgplicht heeft voor de kwaliteit van het grondwater in het beheergebied?

Antwoord 2

ANTWOORD

Toelichting bij vraag 3

De rapportage van de omgevingsdienst (25 mei 2022) kent een samenvatting waaruit we citeren:

- *Het PvA gaat uit van de aanleg van een laag staalslakken die na verdichting fungeert als fundering voor het zonnepark. Het effect van verkitten is te optimistisch ingeschat: het is niet te verwachten dat dit proces bij de toegepaste slakken inderdaad leidt tot een tijdelijke afdichtingslaag*
- *Het PvA geeft uitwerking aan de opvang van afstromend hemelwater. De maatregelen (verbreding sloot en infiltratievijver) gelden deels voor de eindsituatie: infiltratie van schoon hemelwater. In de tussenperiode moet hemelwater dat in contact komt met staalslakken worden opgevangen en afgevoerd. Uitwerking en dimensionering van voorzieningen in de teen van het talud (drainagesysteem en afvoer naar ringsloot) zijn niet afgestemd op een falende afdichtingslaag.*
- *De afvoer van percolaat is niet juist gedimensioneerd. Een deel van het percolaat en komt in de bodem terecht (ter plaatse van de ringweg). Gesteld wordt dat er beïnvloeding van de grondwaterkwaliteit optreedt na aanleg van de slakkenlaag (uitpersen van percolaat uit stortlichaam), dat dit waarschijnlijk tijdelijk en beperkt is en er geen grondwaterwinning bedreigd wordt. Uitspoeling uit de slakkenlaag treedt echter ook op. De voorgestelde aanleg van een enkelvoudige folie bij het zonnepark is zonder een deugdelijke afdeklaag niet toepasbaar*
- *Geconcludeerd kan worden dat de slakkenlaag niet aantoonbaar als tijdelijke afdichtingslaag voldoet en dat bodembeschermende voorzieningen onvoldoende functioneren en niet inspecteerbaar zijn. Dit leidt tot een verhoogd risico op uitloging van verontreinigingen naar de bodem.*

Vraag 3

- a) Bent u bekend met dit onderzoek van de omgevingsdienst?
- b) Bent u met ons van mening dat het risico bestaat dat zowel het grondwater onder de stortplaats zelf als onder het omliggende gebied verontreinigd wordt door percolaat van de stortplaats én door percolaat vanuit de staalslakken?
- c) Bent u met ons van mening dat ons waterschap desgevraagd een negatief advies en/of een negatieve beoordeling zou geven over de situatie van de stortplaats aan de Doonweg te Eerbeek?

Antwoord 3

ANTWOORD

Toelichting bij vraag 4

De Kaderrichtlijn Water bepaalt dat oppervlaktewater en grondwater uiterlijk in 2027 in goede toestand moeten verkeren. De Grondwaterrichtlijn vult deze eis aan, met name voor de chemische aspecten.

In artikel 6 van de Habitatrichtlijn staat een verslechteringsverbod voor beschermde natuur.

In artikel 4 van de Kaderrichtlijn Water staat een verslechteringsverbod en rehabilitatieverplichting.

Dat verslechteringsverbod geldt ook voor grondwater (zie arrest Doñana van het Europese Hof van Justitie van 24 juni 2021). Verder geldt een verbeteringsvereiste op grond van de Kaderrichtlijn Water vanaf 2015.

Vraag 4

- a) Bent u bekend met de genoemde rechtsbronnen?
- b) Bent u met ons van mening dat de situatie bij de stortplaats Doonweg te Eerbeek (het gebied is een Natura2000 gebied) actueel en/of potentieel strijdig is met dit non-degeneratiebeginsel?
- c) Bent u met ons van mening dat de huidige situatie (onafgedekte staalslakken – gebrekkige en/of potentieel gebrekkige afvoersystemen) zo snel mogelijk beëindigd dient te worden?

Antwoord 4

ANTWOORD

Toelichting bij vraag 5

De samenvatting van de BOVI2050 vermeldt onze **beleidsprincipes**:

1. Water is het ordende principe bij de ruimtelijke ontwikkeling boven en onder de grond
2. Water maximaal vasthouden en schoonhouden
3. Partnerschap als watermerk

Deze beleidsprincipes van ons waterschap zijn heel duidelijk uitgewerkt in de Blauwe Omgevingsvisie 2050 en de aanvullende accenten die recent zijn vastgesteld. We citeren een beperkt aantal van onze beleidsopvattingen:

Samen met onze partners willen we komen tot een integrale, gebiedsspecifieke uitwerking van kansen en mogelijkheden. De BOVI2050 is dan ook bedoeld als uitnodiging tot een dialoog met alle maatschappelijke partners.

Met onze BOVI2050 en de nieuwe accenten willen we collega-overheden helpen bij het opstellen van hun omgevingsvisie en maatschappelijke partners bij het maken van hun ruimtelijke plannen. Zo bouwen we samen aan waterzekerheid; een water- en bodemsysteem.

We zien het als onze verantwoordelijkheid om de draagkracht van het natuurlijk systeem voor meerdere generaties te waarborgen. En om vraagstukken niet af te wentelen op planten en dieren, van publiek op privaat en op andere gebieden. Waterzekerheid is geen vanzelfsprekendheid voor de toekomst als we onze huidige manier van handelen niet aanpassen. Daarom voeren wij als waterschap het maatschappelijke gesprek.

Het waterschap speelt een proactieve rol in de ruimtelijke ontwikkeling. Daarin nemen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Oplossingsrichtingen zijn meervoudig en genuanceerd. Vanuit het natuurlijk systeem waarin water en bodem sturend zijn, scheppen wij de condities voor een hoogwaardige kwaliteit van de leefomgeving.

De bestuursagenda vermeldt onze **beleidshouding**. Hieruit citeren we:

We zijn (...) aanspreekbaar, toegankelijk, uitnodigend en zelfbewust. Vanuit die waarden en vanuit de één-overheidsgedachte en het principe 'water- en bodem sturend' sturen we pro-actief mee in onze netwerken, samenwerkingsverbanden en gebiedsprocessen. We profileren ons als dé waterautoriteit en zetten onze bestuurskracht zó in, dat we in positie blijven en vroegtijdig betrokken worden bij belangrijke ontwikkelingen. Bij gebiedsprocessen en interbestuurlijke samenwerkingen (...) maken we altijd onze rol- en taakopvatting expliciet.

Vraag 5

- 1- **Op welke wijze en termijn kunt u alle mogelijke middelen en invloed in te zetten om de situatie van de stortplaats Doonweg te Eerbeek op zo kort mogelijke termijn te laten veranderen?**
 - opdat geen beïnvloeding van het oppervlaktewater, noch van het grondwater meer zal optreden; niet bij normale neerslaghoeveelheden en ook niet bij extreme neerslaghoeveelheden van buien of groter dan normale neerslaghoeveelheden in langere perioden;
 - opdat reeds veroorzaakte schade aan de kwaliteit van het oppervlaktewater én het grondwater wordt hersteld;
 - opdat toekomstige schade aan de kwaliteit van het oppervlaktewater én het grondwater wordt voorkomen.

- 2- **Bent u bereid op om op de kortst mogelijke termijn overleg met Provincie Gelderland, de Inspectie Leefomgeving en Transport en Rijkwaterstaat te voeren over de situatie van de stortplaats aan de Doonweg te Eerbeek?**

-3- **Op welke wijze gaat u publiekelijk uiting te geven van uw inzet in deze kwestie?**

Eenzijds is het vaak zo dat publieke aandacht versterkend werkt op het urgentiebesef bij degenen die verantwoordelijk zijn voor een problematische situatie.

Anderzijds is het goed om voor de inwoners van ons beheergebied te tonen dat wij ons als 'eerste overheid' en als vanzelfsprekend aanspreekpunt voor water inzetten voor de kwaliteit van onze leefomgeving.

- 4- **Hoe ziet u de rol van ons waterschap bij de situatie van de stortplaats Doonweg te Eerbeek in het kader van de Omgevingswet?**

Het beheer van historische grondwaterverontreiniging is in de Omgevingswet een integraal onderdeel van het beheer van het watersysteem. De provincie heeft hiervoor een coördinerende en regisserende rol. De bescherming van de grondwaterkwaliteit is en blijft een gedeelde verantwoordelijkheid van Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten.

Antwoord 5

ANTWOORD